

Onderzoek **cyberpesten**

Tristan Zwarthoed – ED3A

19-11-2025

Bronnen:

1. <https://www.internetmatters.org/nl/hub/research/children-experiences-nude-deepfakes-research/>
2. <https://www.politie.nl/informatie/is-cyberpesten-straftbaar.html>
3. <https://fondsslachtofferhulp.nl/nieuws/erken-impact-ai-naaktbeelden/>
4. <https://www.stoppestennu.nl/gevolgen-online-pesten-cyberpesten>
5. <https://www.friendlyattac.be/>
6. <https://www.stoppestennu.nl/redenen-pester-om-online-te-pesten-cyberpesten>

Wat is cyberpesten?

Online pesten, ook wel cyberpesten genoemd, is pestgedrag dat plaatsvindt via digitale media, zoals sociale media, chatprogramma's en online games. Het kan verschillende vormen aannemen, zoals het sturen van nare berichten, het verspreiden van gênante video's of foto's, het verspreiden van valse informatie of het uitsluiten van iemand in online groepen. Dit kan op elk moment van de dag gebeuren en maakt het anders dan offline pesten.

Soms wordt het bedreigen, stalken, beledigen, discrimineren of smaad en dat is strafbaar. Zo is het posten van sexy foto's en filmpjes van je vriend(in) strafbaar. Als hij of zij onder de achttien is, wordt dit gezien als (het maken en) verspreiden van kinderporno. Wat nu een grap lijkt, kan een ander levenslang schaden.

Cyberpesten met AI

Met de opkomst van steeds geavanceerdere AI-systemen, word het cyberpesten ook nóg intensiever. Uit rapport van Internet Matters blijkt dat onderzoek vertelt dat 13% van tieners ervaringen hebben gehad met deepfakes met naaktfoto's.

'De impact is gigantisch, de maatschappelijke kennis en bewustwording nog onvoldoende.' Zegt Fonds slachtofferhulp. Dit laat zien dat dit een enorm relevant onderwerp is en dringend aandacht voor nodig is.

De mogelijkheid van ongecontroleerd misbruik van deepfakes in naaktfoto's heeft bij veel kinderen angst gezaaid. 55 procent van tieners is van mening dat het erger zou zijn als er een deepfake-naaktfoto van hen wordt gemaakt en gedeeld dan een echte foto.

Nu is het mogelijk om slachtoffer van seksueel misdrijf te worden, zonder dat je ook maar iets doet. Het is dus de hoogste tijd dat we de focus verleggen naar de mensen die bewust een naaktfoto verspreiden, een ander bedreigen, misbruiken of shamen met naaktfoto's.

Belangrijkste bevindingen:

- Naaktdeepfakes vormen ongeveer 98% van alle deepfakes.
- 99% van de naaktdeepfakes bevat vrouwen en meisjes.
- Bijna twee derde van de kinderen en bijna de helft van alle ouders zegt dat ze de term 'deepfake' niet kennen of begrijpen.
- Hoewel de meeste nudify-sites het produceren van deepfake-seksuele afbeeldingen met kinderen verbieden, zijn deze beperkingen vaak gemakkelijk te omzeilen.
- Tienerjongens geven twee keer zo vaak aan ervaring te hebben gehad met een naaktdeepfake als tienermeisjes. 25% van de kwetsbare kinderen zegt ervaring te hebben met een naaktdeepfake, vergeleken met 11% van de niet-kwetsbare kinderen. Dat is 1 op de 4 (!).

De oorzaak van cyberpesten

Mensen cyberpesten vaak uit jaloezie, onzekerheid, of om macht en status te krijgen. Soms komt het door stress of negatieve emoties, of door impulscontroleproblemen. Ook zoeken sommige pesters bevestiging of onderschatten ze de schade en overschatten de “beloning” van pesten.

Uit onderzoek van Anouk den Hamer blijkt dat jongeren die geregeld kijken naar media waarin asociaal gedrag vertoond wordt, cyberpesten meer dan jongeren die hier nooit of soms naar kijken. De media die jongeren consumeren speelt dus ook een rol in de oorzaak van cyberpesten.

De gevolgen van cyberpesten

Er wordt wel eens gesuggereerd dat online pesten minder erg is dan klassiek pesten. Zeker dat er online geen fysiek geweld kan worden gebruikt. Nochtans is de emotionele impact van online pesten meestal groter in vergelijking van klassiek pesten. Slachtoffers van cyberpesten vertonen vaker symptomen van depressie, stress, en angst. Bovendien

komen de slachtoffers van cyberpesten ook vaak in aanraking met klassiek pesten.

Hoewel er veel aandacht gaat naar de slachtoffers, hebben de pestkoppen zelf ook vaak veel problemen (gehad).

Een aanzienlijk deel van de cyberpestkoppen zijn zelf ook ge(cyber)pest. Boven op een mogelijke depressie, angst- en stressgevoelens als slachtoffer van eerder gepest, ervaren ze vaak ook psychische problemen, zoals gebrekkige impulscontrole, gedragsproblemen en middelenmisbruik.

Ten tweede is er bij de cyberpestkop vaker sprake van conflicten thuis en/of een slechte band met ouders. In sommige gevallen kan pesten dan als een uitlaatklep van negatieve emoties voelen.

Cyberpesten en zelfdoding

In het ergste geval van cyberpesten zien mensen soms maar een uitweg: zelfdoding. Uit een internationaal onderzoek is duidelijk geworden dat het risico op zelfdoding tot drie keer zo hoog is bij slachtoffers van cyberpesten dan bij jongeren die niet gecyberpest worden.

Vaak gaan jongeren op social media om zich gesteund te voelen door anderen. Sociale media kan door middel van algoritmes de jongeren laten zien wat hun interesseert. Als iemand online een suïcidale identiteit aanneemt, zien zij meer video's die te maken hebben met suïcide. Dit leidt tot een vicieuze cirkel. Als jij je al niet goed voelt en ziet dat online veel mensen dezelfde emoties delen, kan jij je juist nóg slechter gaan voelen.

'Uit het Vlaamse Friendly Attac onderzoek, dat in 2013 bij 1750 jongeren uit het 1e tot 3e middelbaar werd uitgevoerd, bleek dat bijna de helft van de jongeren die minstens 2 à 3 keer per maand gecyberpest werden, er vaak of heel vaak aan gedacht hebben om zelfmoord te plegen.

Bij jongeren die al minstens eenmaal gecyberpest werden in de afgelopen 6 maanden, was er ongeveer een derde die er al ooit aan gedacht heeft om zelfmoord te plegen. Ook al heeft dit betrekking op een klein aantal jongeren die het slachtoffer zijn van cyberpesten, toch toont dit duidelijk de nefaste psychosociale impact aan die cyberpesten kan hebben op jongeren.

Bij klassiek pesten kan de steun die slachtoffers ervaren, bijvoorbeeld van hun ouders, een buffer vormen tegen zelfdodingsgedachten. Bij slachtoffers van cyberpesten blijkt deze steun veel minder bescherming te bieden tegen de gedachten om uit het leven te stappen.

Zelfdoding zou bij cyberpesten bovendien heel plots kunnen optreden, als een acute reactie om te ontsnappen aan een ondraaglijk gevoel van schaamte en/of vernedering. Er wordt vermoed dat cyberpesten tot meer schaamte en hopeloosheid leidt, omdat het voor iedereen zichtbaar is en vaak ook langer zichtbaar blijft en de jongere zich er niet kan tegen afschermen. Ook cyberpestkoppen denken vaker aan zelfdoding dan jongeren die niet betrokken zijn bij cyberpesten, maar in veel mindere mate dan slachtoffers van cyberpesten.'